

Sámsoni történetek (2.)

A kert

A kápolna környéke elhagyatott. Az emlékezet áttetsző, hol gyorsan mozgó, hol lomha kísértetei látogatják. Buján növi a fű a valaha rózsáktól illatozó kertet. A kertet, ahová egyetlen alkalommal nyerhettem bepillantást.

.....
...A templomkert mellett áll az iskola. A kőfalra fölmászva az eltévedt, a szomszédba tényleg már megint csak véletlenül átrepült labdáért igyekszem. Mozgásom töredezett. Mintha próbálnám, hogy minden pillanatban jelen legyek. Misztikum övezi e helyet. Titok, a *mi lehet a fal mögött* kíváncsisága. Egyben hűvös, nyirkos tilalom, melynek érintése lelkemen, mint a mohos kőfal érdes nyomása a bőrön: *eddig, és ne tovább* – ezt üzeni. Fal: határvonal. Megkettőz. Azt hiszed, ha átnézel fölötte, ha átugrod: leleplezted titkait? Tévedsz. A falra kapaszkodva rögtön az elveszett labdát keresi tekintetem. A labdát, amiért most senkinek sem akaródzik menni, inkább lemondanak a játék örömről. A küldetés így rám vár. Az iskolaudvar elhagyott zugában, a melléképületek mögött, a fanyar illatú gyomoktól rejtve álló, lyukacsos, a kifordult tégláktól hiányos, a kihullott darabok miatt viszont kitűnően mászható téglafalra fölhágva, előbb óvatosan átlesekedve, majd egy merész pillanatban a gondozott, puha templomkertbe áthuppanva, hirtelen-váratlan termék ott a könnyelműen elszalajtott labdáért, és amint megkaparintom, hajítom vissza. Koncentrálnom kell, hogy elsőre sikerüljön: ne pattanjon el a falról, a tetőről, ne akadjon föl a rózsában. A kockázat valódi: talán észrevesznek, illegális behatolót, talán nem. Talán vissza tudok kapaszkodni az ezen az oldalon simára vakolt falon, talán nem. Nem tudok. Mozgásom megtörik, kimerevedik. Ez (sajnos) nem egy fa, hanem egy – ezen az oldalon (ki hitte volna) magasabb – sima, szürke, ellenséges kőfal. Érzek valami különöset. Nem látom a többieket. A többiek sem látnak. Vagy ügyet sem vetnek rám, mert az ott éppolyan, mint az itt, az imént olyan, mint a most és a majd. A pillanatban örökkévalóságában egyedül vagyok. Pánik tör rám. Sehol egy rejtekhely, ahová beugorhatnék. Sehol egy sűrű bokor. Csak a napsütésben vidáman mosolygó, haragoszöld ágakon hajladozó rózsák a fal tövében. És a harangtorony. Ha most megszólalna... Az fokozná lelkiállapotom labilitását. De hallgat. Különös csönd van itt. Odaát a többi gyerek boldogan püföli a labdát. Hallom visítózásuk. Itt rekedtem a fal túloldalán. Mintha valaki figyelne. *Az egész kert egy szelíd mosoly.* A szívem gyorsabban ver. Várom még, guggolva kicsit. Semmi mozgás. A kert *üres*. Csak a virágok királynői, a rózsák hajladoznak fölém tornyosulva a meleg szélben, s igyekeznek belemarkolni a ruhámba. A fenyők túl messze vannak a faltól, a

harangtorony is, nem tudok rajtuk visszamászni. Marad a mellékhelyiség (wc) kilincse, amire, ha nyitva az ajtó, föl lehet állni, és ha az ember megmarkolja az ereszcsonát, vagy egy kiálló téglát, a peremet, egy lépés az ajtóra és máris a tetőn teremhet. A tetőről egy újabb ugrás, felszabadult, megkönnyebbült, és a következő pillanatban a biztosságot jelentő iskolaudvar ismerős salakja. Az átélt izgalomtól lúdbőrözve rohanok a többi gyerekhez, miközben lassan eltűnök, eloszlok a fal mögött, az örökkévalóság tükröződésében...

.....
Az emlékek torkon ragadnak, falhoz rántanak. Az iskola kitéphetetlenül belenőtt a lelkembe. A falon túli világ viszont meghódíthatatlan maradt. Az egyszeri kaland az átrepült labdával űrt hagyott maga után. Sóvárgást, melyet láthatatlan kerubok szigora táplál.

A téglafal erődként övezi a kápolnát, melyet L-alakban ölel az iskola terjedelmes udvarával, foci pályájával. Az udvar végében a konyha épületei sorakoznak és az 1876-ban emelt nagy állami iskola – Sámson impozáns iskolája klasszikus homlokzatával a Kossuth utca felé tekintve, – építéséhez Ferenc József császár 150 forinttal járult. A körtefa az udvaron: mitológiába illő szemtanú. A bölcs öregek derült nyugalmaival szemlélődik a suhanó idő felett. E tágas tér a gondtalan, boldog gyerekkor. Különös növényeivel, agyongyötört fűvével, salakjával, az öreg épületekkel, melyekből a régi bútor és könyv szag finom ételek illatával vegyülve kígyózik elő. Huszonöt év múltán is jóságos, szelíd, gondoskodó. A téglafal viszont provokál. Határt szab és korlátoz. Delejesen vonzza tekintetem. Magához ránt rögvést, ha csak képzeletben időzöm a régi iskolaudvaron. Kárörvendően terpeszkedik látóhatárom ötven százalékan, miközben szemben, a padon ülve telefonálok. Gyanútlanul keresgélek elfeledett fotók között – s lám: ott vöröslök, ott barnul az osztályképek háttérében, évenként új frizurával a hol leomló, hol fölfelé kapaszkodó féktelenül futó borostyánnal tégláin. *Eddig, és nem tovább.* Ott magasodik nyári sétáim közepén: kezemben ételhordó, baktatok a konyhára, arra nézek, pedig nem akartam, a fal máris ugrik elé, utamat állja. *Eddig, és nem tovább.* Csak az óriás fenyők vigasztalnak mélyen susogó hangjukkal és a kecses kis harangtorony, mely azért kis, mert messzire elhagyta a két fölfelé törő fenyő, és most szelíden ül a hónuk alatt. A faltól ennyit látni. Mert a fal fősvény. A fal jelen van. Ha a régi iskolára gondolok: a fal jut először eszembe. Tolakodik, és törtet: a fal. Csak azután a körtefa, a pálya, a rohangászó lábak... Csak azután a sokféle elfeledett illat, és hang... *Eddig, és ne tovább!* A fal titkolózik, rejteget és provokál. Elválaszt, megkettőz, sokszoroz, megtéveszt. Nem tűri az egységet. Nem engedi, hogy ez a szöveg összeálljon.

Állok a kápolna elhagyatott kertjében, az emlékezet áttetsző, hol gyorsan mozgó, hol lomha kísértetei között – a benzines fűnyíró rázendít és háromméteres ecetfák súgnak cinkos züllöttséggel össze a hajdani varázskert helyén... A selymes fű suhogása, mint a tulajdon ereim lüktetése... Érhet itt

meglepetés?... Érhet. *Az Igazság Tükre. A Bölcsességnek Széke. Feléje nyúl esengve minden kéz: ő a Titkos Értelmű Rózsa a kápolnák homályán. A végtelenre nyíló ajtó. Az ellensúly. „1916. évben Szeplőtelen fogantatás szobor beszereztetett közadakozásból.”* – jegyzi Nagy Mihály sámsoni plébános a Historia Domusba. Megtorpanok. Mint Peyramale, ki szintén megingott az ütés alatt, melyet Bernadette szavai mértek rá. A sokadjára megjelenő szép hölgy a gyermek megismételt kérdésére elárulja végre a nevét.

Állok a kápolna elhagyatott kertjében. Nem tudom a szemem levenni Róla. Szemben, a falban, vagy inkább előtte, szelíd mosollyal arcán – *az egész kert egy szelíd mosoly* – borostyánnal körbefutott barlangban, időn kívül lebeg a titok maga: az életnagyságú, hófehér lourdes-i Mária.

(2010.)